

11. Tőlünk talicskát! (Az egyik sor fekvőtámaszt csinál, a hátul álló sor az előttük levő sorban lévő lábát felfogva lassan tölja a talicskát.)
12. Fogócska több fogóval. (Ki fog egy perc alatt több foglyot.)

III. Befejező gyakorlatok.

1. Milyen a szép palota? (Nagy belélegzés.)
2. És az öreg kunyhó? (Kifúvás.) Ismétlés többször.
3. Hogyan járkál a hegyi manó? (Térdhajlításban, törzset előre döntve; huh! huh! -kiáltással lépegetés.)
4. Köszönés.

1940. szeptember 3. hete.

Beszéd és értelemgyakorlat.

II. OSZTÁLY.

A tanítás anyaga: A mi cicánk!

Nevelési cél: A ház körül élő állatok megismerése, megbecsülése.

Szemléltetés: Kép, táblai rajz.

A természeti vonatkozású beszéd és értelemanyagot úgy dolgozzuk fel, hogy a természetrajzi egyednek inkább olyan tulajdonságait hangsúlyozzuk, amelyek vonatkozásba hozhatók az emberrel. Itt tehát a macskának azokat a jellemző vonásait emeljük ki, amelyek az emberrel vannak vonatkozásban, s amelyek az ember szempontjából fontosak.

I. Előkészítés.

a) Számonkérés. A kutyáról tanultak felújítása és összefoglalása.

b) Céltűzés.

II. Tárgyalás.

a) Érdeklődéskeltés.

Melyik állat a kutyán kívül az ember legkedvesebb háziállata? Van-e otthon cicátok? Hogy hívják? (A tanulók itt elmondják a macskáról szerzett tapasztalataikat, élményeiket.)

Elmondok most nektek egy érdekes történetet. Egy este magam voltam csak otthon. Amint olvastam az ablaknál, egyszer csak valami furcsa neszt hallottam a hátam mögött. A szoba, melyben voltam, az utcára nézett, de nyitva volt az ajtaja, hogy halljam, ha valaki bejön. Egyszerre csak valami nagy papírzörgésre lettem figyelmes. A konyhában történt valami. Kimentem, megnézem mi történt? Akkor látom, hogy a mi cicánk egy papírzacskót fog a két első mancsával. Abban mozog valami s mintha ilyen hangot hallottam volna: ccc... ccc... ccc. Mit gondoltok, mi lehetett a papírzacskóban? Bizony, eltaláltatok: egér volt benne. Ezt hallotta meg a mi cicánk. Bi-

zonyosan volt a papírzacskóban valami, ami fogára való lehetett az egérkomának, bemászott, csakhogy baj történt... A papiros zörögni kezdett s meghallotta ezt a mi éber fülű cicánk; nosza, egy hatalmas ugrással foglyul ejtette a kis pákosztos egérkét! Most aztán ott rimázkodott benn, a papírzacskóban! A cica pedig úgy örködött rá, mintha valami rablót ért volna tetten! Figyeltem, mit csinál a cica? Látom, hogy elveszi előbb az egyik, aztán a másik mancsát a papírzacskó szájáról s erősen figyel. A kis egérnek tehát szabad volt az útja. De nem mozdult a papírzacskóban semmi. Bizonyosan azon gondolkozott a kis egér, hogy ha nem mozdul, a cica azt hiszi, hogy nem is volt a zacskóban semmi s továbbáll. De a mi cicánkat nem lehetett ám félrevezetni. Csak figyelt erősen, hosszan, meg se mozdult. Úgy látszik, a kis egérke unta meg hamarabb a dolgot, mert egyszer csak: usgyi! vesd el magd! Valami szürkesség kisurrant a papírból, de már ugyanabban a szempillantásban a mi cicánk is ott termett s egyetlen kapással elcsípte az egérkét! Aztán zsákmányával szájában előbb még reám nézett büszkén, mintha mondta volna: látod gazdám, milyen nagy hasznót hozok én neked — azzal kiballagott az udvarba.

Miről szólt ez a történet? (A történet megbeszélése.)

b) Milyen a ti cicátok? Az is ilyen ügyes? Mit gondoltok, honnan vette észre a mi cicánk a papírban pákosztoskodó egérkét? Bizonyosan jó az orrocskája. Jó szaglása van. De bizonyosan a füle is jó a cicának! Hát még a szeme! Ahogy észrevette az egér menekülésének első lépéseit, már azonnal ott termett s elfogta a kis szökevényt! Ki látta már, amikor a cica egeret fog? Mit tesz ezzel a gazdájának? (Hasznót.) Mit tesznek az egerek? (Kárt.) Mivel, hogyan? (Összerágják a kamrában a sonkát, kirágják a ládákat s mindenre kíváncsiak: mi van benne, akár a gyerekek! Ezért aztán nem szívesen látott vendége a háznak. Éppen ezért szokták a cicát a háznál tartani. Bizony, cica nélkül úgy elszaporodhatnak ezek a kis hivatlan vendégek, hogy mindent elennének előlünk! Ezért aztán a jó gazdasszony a cicára bízza a hivatlan vendégek távoltartását. De félnek is tőle az egerek, bizonyosan úgy emlegetik, mint mi az ördögöt!

Mit csinál a ti cicátok egész nap? (Ha jóllakott, ott „dormol” a melegen. Nagyon szeret aludni. Reggel mosakodik. „Kutya—macska-barátság”. Játsszanak vele. De ha megharagszik, karmol, fuj! Ilyenkor vigyázni kell, mert éles karma nagy sebet ejt. Hogyan védekezik a kutya ellen? Jó tornász is. Ki látta már, mikor a macska mászik? Ugrik? Ilyenkor nagy segítségére vannak hegyes karmai. De a szobában úgy jár-ke, hogy nesztét sem hallani. Ez meg azért van, mert ha nincs rá szüksége, karmait behúzza. A karmai tehát védekező-eszközök. Stb.)

Nézzétek csak, gyerekek, felrajzolom a táblára a cicát.

Előbb azonban nézzük meg jól ezt a képet! (Képszemléltetés.) Mit csinál itt a cica? Milyen a szeme? (A sötétben is jól lát. Ezért tud éjtszaka is vadászni a kamrában. Ti is láttok éjtszaka? De van ám a macskának egy csunya, rossz szokása is. Összefogdossa a kis éneklő madárcák fiókáit, sőt a nagyobbakat sem kíméli. Ezzel aztán már kárt csinál ökelme! A mezőn meg összefogdassa a kis nyulfiókákat. A vadászok nem is szeretik. Hogyan védekezik a hideg ellen? Meleg bundáját fel is használják különféle prémelek készítésére. Mire használjuk a prémet? (Téli ruhára melegítőnek.)

Vannak azonban gyerekek, akik kínozzák a cicát. Talpára féldió-héjakat tesznek. Ilyenkor azt mondják: „csizmát“ tettek a cica lábára. Hát kínozni nem szabad a macskát sem. Neki is fáj a kínzás, akárcsak nekünk. Jó gyermekek nem is tesznek ilyet, úgy-e? Ti milyen gyermekek vagytok? Szeretitek-e a cicát? Hát a cica szeret-e benneteket? Hogyan mutatja meg ezt? Mit csinál, ha hazamentek?

III. Összefoglalás. (Egyszerű, vázlatos rajzzal felrajzoljuk a táblára a macskát. Ha lehet, színes krétával is kiszínezzük.) Azután felírjuk a macska hasznát, miért tartjuk a háznál. De felírjuk a káros szokását is. Végül odaírjuk ezek alá: a macskát sem szabad kínozni.

1940. szeptember 4. hete.

Olvasmánytárgyalás.

III. OSZTÁLY.

A tanítás anyaga: A fehér szarvas.

Nevelési cél: Nemzeti multunk iránti érdeklődés felkeltése.

Vonatkoztatás: Beszéd- és értelemgyakorlat = a szarvas, vadász, vadászat.

Szemléltetés: Történelmi képen. (Történelmi képsorozat.)

I. Előkészítés. a) *Érdeklődés-keltés.* Mit tudtok családok történetéről? Hol született édesapád, édesanyád? Mit mesélt neked az ő szülőföldjéről? Szüleikről mit mondtak? (Beszélgetés a tanulók által elmondottakról.) De gyerekek, nemcsak az egyes embereknek van családi története, a nemzetnek is, a mi nagy családunknak is van. Szeretnétek-e hallani valamit a mi nemzetünk régi-régi történetéből?

b) *Célkitűzés.* Elolvassuk az Olvasókönyvünkben levő *A fehér szarvas* című olvasmányt.

II. Tárgyalás. a) *Ráhangelés.* Ki ismeri a szarvast? Milyen színű? Ki látott vagy hallott már *fehér szarvasról*? Bizony, gyermekek, színe csoda lehetett, hogy volt valaha fehér szarvas is. Erről szól a mi olvasmányunk. Hallgassátok csak!

b) *Az olvasmány bemutatása.*